ANY III BARCELONA 6 DE JUNY DE 1912 N.° 82

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLÉM

La llengua catalana ab carácter oficial per totes nostres relacions inclús ab el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la llegislació civil y per el régim intern de la Nacionalitat Catalana y pera ser árbitres de nostra administració.

Que siguin catalans quants a Catalunya desempenyin cárrecs públics.

Fixar contribucions é impostos per contribuir als gastos generals del Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supresió de quintes o lleves y facultat de poder contribuir a la formació del exército del Estat Espanyol per medi de voluntaris ó diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realisa la Unió Catalanista, tenen el dret y 'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme catalá, qualsevulga que siga llur pensar y sentir en materies **religioses, polítiques o socials.**

SUMARI

Ahir com avui, pel *Dr. Martí y Julià*.—Esguards, per *Franc*.—En el dia de Corpus, per *J. Culi y Verdaguer*.—Englantines: Nit de sang, per *Jacinto Verdaguer*.—Conmemoració, per *M. Serra y Moret*.—La gesta, per *Manel Alcántara y Gusart*.—Corpus, per *Ll. C.*—Bibliogràfica, per *C. Batlle*.—Retornèm als bells temps, per *Pere Ramoneda y Ferrer*.—L'Orfeó Catalá y la Orquesta Sinfónica de Madrid, per *Ramón Cuspinera*.—Cròniques d'Art, per *Jaume Andreu*.—Unió Catalanista: Secció oficial.—Garbellant.—Noves.—Un viatge a Lima (continuació), per *Lluis G. Fábrega y Amat*.

Ahir com avui

An aquets dies de sol radiant, de cel intensament blau, y de luxurianta florida; an aquests dies de vida que 's refà, de joia dolsament amorosa, y d'acció potenta y determinada, fá bé recordar gestes heroiques, passar per alt les febleses y els petits renunciaments qui passen, y coratjosament empendresseles ab l'avenir, pera subjugarl, pera pastarl, pera reduirl a la propria voluntat tota entregada a les humanes lliberacions, tota freturosa d'empenyer fins a la plenitut de vida y llibertat.

Per xó, jo admiro y glorifico a les generacions passades qui han vessat sang y han donat vida per la redempció d'homes y pobles; per xó jo reivindico la generositat dels avantpassats qui's movien pels mateixos ideals que ens empenyen a nosaltres, malgrat que'ls temps y les circunstancies polítiques fassin semblar cosa diferenta; per xó, jo, no m'hi aving a motejar els braus lluitadors d'altres temps, que'l nostre orgull d'ara, fá que a voltes els condemnèm no més que per el greu pecat d'esser rebelions històriques, com ho seràn demà les nostres, essent aixís que les tals rebelions històriques, an el fons a l'entranya eren rebelions contra tiranies. Y si, mes concretament, cerco esplicarme el que ha impulsat, a tots temps, les grans revoltes catalanes, catalanes, entenguis be, sempre senzillament, naturalment, es cosa clara que s'ha bregat per lliberacions progressives; y aixís havía d'esser, atés que l'esperit catalá, a través dels temps, ha sigut lliberalíssim, que la tradició catalana, la vera tradició catalana, es de civilisació y de llibertat, y no pot esser que aquest esperit lliberal qu'es ànima de la personalitat nacional de Catalunya, s'hagi manifestat en lluites, en accions que puguin esser calificades de regressives, de sostenidores dels poders abusius y antihumans.

No s'hi pensa que les lluites, malgrat que essencialment posseixin un carácter ben precís, a l'extern s'adapten, y fins hi prenen forma, a l'hora histórica que's desenrotllen; ni's pensa, que'l judicar dels fets históricos per minusculs detalls, condueix a posar erros, car la modalitat sentimental de les lluites dels temps passats s'ha

de judicar per la calificació llegendaria ab que són coneguts. Ademés, d'uns pocs sigles ensà, y per efecte de causes que han actuat y actúen a tota l'humanitat, a Catalunya s'hi es anat formant una tradició no catalana, y més que no catalana, anticatalana, que frec a frec de la nostra, desnaturalisa les grans accions lliberadores del nostre poble. Aquesta tradició anticatalana, perque es antinacional, se troba, fins, inclosa a l'actual renaixement catalá; y es la causa primordial de la disgregació nacionalista; es l'acció internacionalista històrica, romana, vestintse ab trajo nacional pera més senzillament desnacionalisar. Té arrels aqueixa falsa tradició nacional en apassionades lluites socials dels bons temps de la nostra terra; se manifesta potenta y triomfadora, a la mort de Martí l'Humá; creix encare fins a Ferrán el Católic, essent el poder oligàrquic que goberna al bon poble servador de la tradició netament catalana; y segueix als sigles XVII y XVIII, es avasalladora fins al XIX, passant per més potenta perque es l'aborigen la tradició catalana vera, la lliberal, fa servir de instrument de renaixensa als mateixos representants de la tradició nacional: es la flor pura qu'esclata d'un tany eixit del bell mitj mateix de la gram y canyota que s'extenía per tota la nostra terra.

Ara mateix, en l'actual moment del nostre renaixer, la lluita entre les dues tradicions se manifesta intensament. La vera tradició catalana, la lliberal, la nacional, s'organisa de bell nou, mentres la tradició anticatalana, s'afebleix, tot mesclant sense trassa nacionalisme y antinacionalisme, sostenintse ja no més, per la difícil movilisació dels interessos creats, per l'estacionarisme de la modalitat social conservadora. No s'apoia en el poble ni no pot apoiarshi; perque 'l poble es lliberal y nacional arreu del món, y ho es també a Catalunya, per esser poble y per la nostra tradició nacional. Els qui segueixen la tradició anticatalana, són els vers internacionalistes, els antinacionalistes, perque avans que tot són conservadors, y es ben cert, que contra 'l que s'afirma sense rumiarho, el conservadorisme es la modalitat social verament internacionalista; la tiranía més grossa es l'universalisme, les seves lliberacions són nacionalistes, pera la federació universal, que no es pas l'universalisme, car aquest es, ho repeteixo, la tiranía més antihumana y aborrible.

Per xó, les rebelions històriques de Catalunya són nacionalistes, desenrotllades en un ambient polític antinacional. Y per xó, jo vui pera aquells rebels contra la tradició anticatalana, totes les deprecacions, y vui per ells totes les belles recordances y tota la justicia pera que no sien separats dels rebels de tot el món qui han lluitat per les deslliuranses individuals y colectives.

Oh, segadors del 1640! com al vostre temps, a la diada d'avui, floreixen les ginesteres, el cel es blau y el sol ens inunda de llum-forsa; com al vostre temps encare se lluita per la vera tradició catalana; com al vostre temps la tradició anticatalana vol atuir a la nostra estimada Catalunya; els temps han avensat molt, però; les lliberacions humanes han fet forsa vía; y els vosaltres d'ara, nosaltres, continuèm coratjosament la gran acció deslliuradora: afirmèm Catalunya y treballèm pera totes les humanes lliberacions.

DR. MARTÍ Y JULIÁ.

Esguards

Altra volta la gloriosa data, per nostra Catalunya, anomenada del Corpus de Sang, ens reunirá als catalanistes, als devots de tota estridencia patriòtica, en germanívol aplec, aont la fogositat dels nostres homes ens glosará 'l gest rebeld de nostres avantpassats.

Una nota corfortadora, optimista, ofereix la festa conmemorativa d'enguany, y mancaríem a nostre deure y a nostre sentir si egoístes la retinguessim, car si hem tingut una censura quan a nostre modestíssim criteri s'han apartat del ver camí, noble y llealment les nostres mans deuen ajuntarse, quan actúen de catalanistes, reivindicantse y retornant ab sos actes a ferse dignes d'aixís anomenarse, y eixa nota la donen els nacionalistes republicans per boca del C. N. R. «Fivaller».

Eram fá alguns anys, tant solsament els de la Unió Catalanista que remembravem les nostres glories y tristeses Patries; la nostra crida restava incontestada; una corrent desgraciadament massa impetuosa de moment, retenía dintre llurs casinets als homes d'esquerra nacionalista, y nosaltres rendiem el tribut als hèroes cercant al nostre costat, al germá, al amic esgarriat que n' havía fugit, pero de quí, una veu ens deia dintre nostre: —Tornará; demá o l'altre, mes tornará—y el sentiment, quan es ver sentiment, quan se porta arrapat al esser, no s'esborra, que a la

curta o a la llarga fa retornar a la llar, y ells han tornat.

Son retorn, eixa revifalla del somort sentiment catalanista per propi convenciment, per impuls espontani, produit per les cada día més convincentes proves que d'allà dalt res, ni una engruna de llibertat devèm esperarne, es palesa prova de que quan un vèu caure els castells forjats enlaire, an aquell petit moment d'aplanament, es quan els ulls retornen a l'antiga llar, a n'aquella llar, aont tots hi tenim el deure d'esserhi, pero que ningú, absolutament ningú deu aproparshi, si el cor no li mana ferho y la fè en l'Ideal no radia de son front, y aont el que aixís hi vingui sempre l'estrenyerèm entre els brassos en senyal de germanor, treballant junts forts y ferms, sens preocuparnos dels que's queden a fora, car prou saben que'l que vol entrar té la porta oberta, pero que ningú l'anirá a cercar perque no hi fa cap falta.

Eixa es la nota confortadora, entranyadora d'una naixent esperansa d'un bell demá de llibertat y Patria, de llibertat catalana, ben catalana, com era aquella que restabliren els segadors en la diada del Corpus del 1640, al rebelarse contra els atropells y befes del centralisme, de la constant tiranía encarnada en Felip IV y representada a Catalunya per l'aborrit Comte de Santa Coloma.

Avui reunits remembrèm la gesta; demá a Tarragona refermarèm la fè en Catalunya; no sentiu, germans de Patria, la remor de les ginesteres al neixer? Quan tots els catalans llealment a la Patria serveixin y estimin, elles florirán y llavors haurá arribat el jorn somniat de la gran segada, al cant del himne sant:

Com fèm caure espigues d'or,
quan convé seguèm cadenes.

FRANC.

En el día de Corpus

Hem d'estar absolutament convensuts de que la vehemencia y la plena possessió del Catalanisme consisteix y resideix en l'obrar individual y colectiu. Els entussiasmes y lirismes que a voltes manifestèm a la plassa pública, són un símptoma saludable de futures y positives realitats; són la millor empenta d'una actuació. Se poden cantar *Els Segadors* com a resultat expontani d'un xardorós entussiasme o com si's volgués afirmar davant dels més obscurs y dels més cecs que la realitat d'un ideal es avui com ahir tant preponderant. Emprò els lirismes mai poden esser una norma indeclinable; la vehemencia y l'ardorositat deu traspuar més en tots els actes de la nostra vida, que en les manifestacions seguides d'un voler integral intangible. El jove patriota deu volguer tot lo catalá; cada fet que realisi te de poguerse mostrar com un exemple; fins en els més petits detalls té d'irradiar entussiasmes patriòtics. Tota la vida del home patriota es un seguit d'afirmacions y de conqueriments, a cada pas realisar un acte catalanista y acosta un xic més tota la Catalunya al seu ideal integral. La seva dignitat no'l deixa transigir, y si ho fa, es per evitar un mal major, mentres afirma davant l'adversari tota la seva ànima patriòtica amarada de bondat.

No's transigeix mai en lo substancial perque el patriota sentiría un remordiment fondo dintre seu y sentiría que peca y que danya als seus semblants.

Tots els joves catalanistes l'han sentit aquest lirisme y saben lo qu'es actuar fent bé, perque en el món regnen les patries y regna 'l sentiment; qui no estima a la patria no sent la pruija d'endolcir les desgracies; d'aportar el seu esfors a la obra social, a l'avens de tot, a la consecució de formes més equitatives d'estabilitat humana.

Sentimne pena dels joves indiferents! Per ells la vida té de ser trista; emprò nosaltres siguèm catalanistes pera estimar a Catalunya, y siguèm entussiastes pera oferirli a cada moment un triomf. Tot el nostre entussiasme té d'anar dirigit ab el fí de prestar la forsa de joves a la obra reivindicativa. L'estridencia consisteix més que en res, en lograr una millora desacostumada.

An aquesta conmemoració solemne de revolta y de sang, vull oferir tota l'ànima, a l'home patriota ignorat, que de temps ve preparant el reconqueriment de Catalunya, posant fites insignificants, a voltes imperceptibles, empró sempre amarades de llevat patriótic, en el nostre ressorgiment.

F. CULÍ Y VERDAGUER.

ENGLANTINES

NIT DE SANG

Dies iræ, dies illa.

Catalunya, Catalunya,
el teu dia s'es fet nit,
y si ton present es negre
be n'es mes l'esdevenir.

El blat de tos plans y rostos
y 'ls arbres de tos camins,
un dia per altre 's reguen
ab sang de tos amats fills:

puix per tot arreu ne maten
els soldats del rei Felip,
com si al ser de ta nissaga
fos el mes negre dels crims.

De tants fills com alletares
un sol n'hi ha de ben vist
no mes un qui aidarte puga
y es ton mes dolent butxí.

Comte de Santa Coloma,
malviatge qui't parí!
Que tants llamps caiguen en terra
y que de tants, cap te fir!

El dia que vares naixer
fou un dia maleit,
mes li valdría a ta patria
que hagues nat un escorpí.

A la pobra de ta dida
devíes rosegá 'l pit,
perque llet, malaguanyada!
te donà en lloc de verí:

perque al veure't a la terra
no t'en tragué desseguit,
pel cami mateix del àngels
enviante al Paradis.

Que no hagués avui de ferho
la terra que t'engrandí
no creient que per la paga
l'endogalessis aixís.

Tu, de sos brassos de mare
n'has vist arrencar sos fills,
empenyentlos terra enfora
pel gust de vèure'ls morir,

mentre tropes forasteres
en sos brassos feien niu,
fent serralls d'aqueixes viles,
d'aqueixos camps, cementirs.

Prou sentires tu ses queixes,
prou sos gemecs has sentit
prou l'has vista enmanillada
com un lladre de camins,

mes, com un bort, no coneixes
de ta mare els seus sospirs
y podent be deslligarla
vas estrenyent son cordill.

Tu has vist tornar sa corona
corona de joncs marins,
son ceptre d'or, una canya
ab la que vas percudint.

Veus que sa creu es feixuga
y altres creus li has afegit;
té set, y ab fel y vinagre
cremes sos llavis sovint.

Si mai t'ensenya les nafres,
gires la cara y t'en rius,
si ab unglots de cuca fera
no les hi acabes d'obrir.

En Serra 'ns engrillonares,
en Vergós y en Tamarit,
y haverthi vist ab coratge,
hauries mort en Clarís.

Mes, prou ja de malifetes,
avui arribes al cim;
la que temps ha butxineges
vol acabar esta nit.

Del càstic, poc se li'n dona,
ja 'l reb aixís com aixís;
al menys per donarli càstic
no serán tants els butxins.

Ja s'ou en el carrer Ample
com un selvatge alarit
la trompa, que als montanyesos
fa posar la fals als dits.

Ja la branden verinosos
y al seu tan feréstec drinc,
els caps rodolen per terra
un o dos a cada pic.

Ai! la sang es tan ardenta
qu'embriaga com el vi,
els qui'n beuen una gota
no 'ls sadolla pas un riu.

Al crit de mata-degolla
respostejen els veins,
pels recons de les botigues
dents y queixals fent cruixir.

Via fora! Via fora!
criden, els tallants garfint,
y cercant pera esmolarlos
colls y brassos enemics.

Via fora! Via fora!
vèu mes alta ja 'ls hi diu,
puig, *nang, nang*, el coure s'alsa
en l'alt campanar del Pi.

Les portes cauen per terra,
sagnen cadires y llits;
qui dorm, mai mes se deixonda,
qui no dorm, ja 'l fan dormir.

Precs y llágrimes no hi valen,
no hi valen gemecs ni crits,
que allá van mes quimerosos
aont ouen mes sospirs.

La raó es la de l'espasa,
la llei es la del desitg;
si aixís ho fan, els qui moren
els ho ensenyaren aixís.

Allá hi ha els del Sancta Cilia,
els d'en Roc Guinart aci;
menys que sos ulls, guspireja
la teia que llú en sos dits.

Els diputats, en lliteres
de les pletes van al mitg
y al seu davant, dalt de perxes,
els caps de sos enemics.

Massa forta es la revenja,
segadors barcelonins,
massa forta qu'es estada
puig de blat no'n queda brí.

Sols queda 'l dolent del Comte
mes cal qu'estiga amanit;
per beure sang de la seva
avui se deixará 'l vi.

Ja al bell davant de sa casa
fan un crit de, Via endins!
rues d'homes y de feres
en infernal remolí.

Les portes qu'eren barrades
per terra van a bocins
y escala amunt se rebaten
a tall de mals esperits.

Per tots els recons el cerquen,
verinosos escorpins,
que rallarien el ferre
si de ferre se cobrís.

No deixen pedra per moure
ni moble per mitg partir;
la destral feixuga arriba
allà ont no arriba l'enginy.

Mes si entranthi renegaven,
be reneguen mes sortint,
havent desbotat la gavia
y essent el pardal fugit.

Y encenent ab la greu nova
les pletes del passadís,
a fora 'l mur se rebaten
per ont diuen que ha sortit.

A cents, a cents se n'hi aboquen
y ja hi son a cents y a mils,
brandant altres tantes eines
per colgarles en son pit.

Els uns al portal se queden
per visurar al qui n'ix,
altres pels camps s'esgarrien
que fosquegen com els llims.

Els qui pels camps s'esgarrien
el cerquen bé a l'endeví,
mes com llambreguen de gana
mes enllanet ja l'han vist.

Sis aprop se n'hi ensopeguen,
plegats al punt son allí;
sis eines de tall portaven,
les hi enfornen totes sis.

De Sant Bertran en les hortes,
part d'avall de Monjuic,
damunt d'un pilot de pedres
s'aixeca una crèu de pi.

Anauhi, fills de montanya,
anauhi, barcelonins,
a resar un Pare nostre
per qui fou nostre butxí.

JACINTO VERDAGUER.

Conmemoració

La meva ànima en perpetua revolta, troba en l'epopeia dels Segadors una de les pàgines més confortadores de la nostra historia nacional, tant per el caràcter eminentment popular y plebeu de l'alsament, com per la humana justificació que tenían els excessos que's varen cometre.

La fera no volía esser atormentada. Els homes més cruents no feien recular els pits d'aquells homes nascuts pera la llibertat. Hi ha una vaga unanimitat en judicar els fets del 1640 entre tots els historiadors ibèrics. Tots convenen en que s'havía abusat de la paciencia dels catalans y que les vexacions comeses per la forasteralla havíen culminat fins a un extrèm en que no era possible altra cosa que la revolta franca y decidida. S'excusa aquest judici en el fet de que la soldadesca era composta de gent mercenaria, napolitans y irlandesos, en sa major part. Emperò ningú dubta que'ls atropells de les tropes eren el cumpliment d'ordres concretes y que aquestes ordres obeían a un fí preconcebut, el fí constant de la rassa dominadora de fer desapareixer de la vida a la inmortal nació catalana.

El poble humil va aixecar el crit y no hi ha dubte que la causa dels Segadors era una causa de llibertat en el sentit més divers de la paraula. Les nostres antigues institucions no foren aleshores prou enèrgiques, y la llur excessiva prudencia pot facilment confondres ab la cobardía, fins a l'hora en que'l poble va pendres la justicia per les seves propies mans y va deslliurar a n'En Tamarit y altres patricis.

Y es que la prudencia del poble s'exercita constantment, eternament, en tots els actes de la vida. Sols quan se l'amenassa, quan se li afegeix un nou jou, la seva prudencia se torna ira y res tem ni res respecta. Aleshores ve la prudencia dels de dalt a minvar l'empenta del poble rejovenit que's prepara pera 'l sacrifici.

Es just y lògic que la causa de Catalunya fos més sentimentalment popular aleshores que ara. El nostre poble se nodría aleshores de la llibertat «viscuda», en termes que, potser mai com aleshores ha sigut una realitat el «bé comú», ni han participat tant eficasment els humils, de la vida general. La intromissió d'un nou poder, el poder reial, fentse sentir en la intimitat de la vida catalana, havía de produir necessariament un esclat d'indignació, car significava una perdua de la sobiranía popular. Avui, la causa de la llibertat no está tant inseparablement vinculada en la causa nacional. El plet de Catalunya es un plet pera la llibertat; emperò, la llibertat es concebuda d'una faisó diferenta, mes independentment de la vida de lo «comú», car lo comú a l'hora present es l'esclavatje més vexador de la plutocracia, del sistema financier, dels grans negocis que subterraniament dominen els estats y dirigeixen els moviments que'ls trasbalsen.

La satisfacció de Catalunya ha de venir per l'imperi de la massa popular, per la intensificació y extensió del sentiment de lo «comú», de lo que'ns lliga, de lo que'ns agermana. Si a l'hora d'aquesta conmemoració, la Unió Catalanista emprengués resoltament la obra social que's proposa, lligant els interessos de la massa y el pervenir de la massa ab els propis, si arrivés a existir tot un sistema íntim, viu, nodrit ab els dolors del poble y enfortit ab el sentiment de redempció que guspireja en el cor de cada proletari, de cada inconformat, la causa de Catalunya estaría en situació mes próspera que quan la nació era un tot orgànic y els pits dels Segadors eren abrandats de patriòtic entussiasme. Val més l'adhessió del Paralel que la de la Banca y del Comers. Entre 'l determini resolut d'un qui ofereix la seva sang y la temorenca simpatía del objecte capás de tots els terrors y de totes les humiliacions, val més la primera, encara que suposi un sacrifici estéril. Car la nostra causa es purament sentimental y li caldría obrirse camí a travers de l'abnegació y del sacrifici.

M. SERRA Y MORET.

LA GESTA

7 de Juny de 1640

Un'auba sanguinosa de reivindicació
entrava pels portals oberts de bat a bat.
Sordament, el pressagi passava, esglaiadó
en les fals, que lluían arreu de la ciutat.

Dintre 'ls pits, tremolanta, vibrava l'emoció.
Y en l'aversió agressiva del gest mal amagat,
altiva, e ignoranta de la conspiració
passava la patrulla, ab pas acompassat.

A la fi el corn roncava son cant d'esgarrifansa.
Les fals, vindicadores, segaven la venjansa.
Degotant sang, alsava's el Dret lliberadó.

La traïció, vensuda, dequeia agonitzanta.
Y pels carrers passava gloriosament triomfanta
la voluntat del poble, sortint de la presó.

MANEL ALCÁNTARA Y GUSART.

Corpus

El jorn d'avui es remembrador del Corpus de Sang del 1640, d'aquesta gloriosa data agermanadora de cors, solidaritat sagnanta, trista conseqüencia de les befes y escarnis que les hosts de Felip inferien a nostre poble, qui primer suplicant demanava clemencia a qui en lloc d'escoltarlo, atiava a la destrucció, robo y assessinat.

Cansada estava nostra Catalunya de sofrir la crudel tiranía del Comte Duc y del seu representant, Comte de Santa Coloma, Virrei del Principat.

Forsosament vingué la revolta, precipitada per la mort del Cavaller de Fluviá, que, com gota d'aigua que fa vessar la mesura, feu vessar l'indignació que niava dins els cors d'aquells braus catalans. Entraren a Barcelona nostres avant-passats, acollats ab segadors, disposats a fer un va-i-tot per acabar aquell estat de coses; succeint lo que era de veure, que acabaren ab la vida de llurs dominadors.

Aquella bona gent, com ara, sentíen l'anyoransa de la llibertat; perxò llur crit de guerra era: Visca la nostra llibertat! Morin els tirans! Via fora lladres!

Durava ja massa 'l despotisme d'aquells tirans y Catalunya no podía aguantar mes temps tant fexuga càrrega, y com eren en temps de sega tallaren arràn... ben arràn les vides dels traidors; trencant cadenes y rompent grillons, rescatant els seus furs y llibertats.

Una sola cosa, un sol pensament els havía dut a aital determinació: Catalunya.

. . . . . .

Oh poble! No han pas cambiat les circunstancies; ara, com abans, t'escarneixen tes lleis, volen sembrarte de sal, te dicten lleis de repressió pera que no pugas dir la veritat, volen acabar ab lo mes aimat d'una nació, ab ta llengua y... no despertarás?

Despèrtat y ab plè pulmó y ab els punys closos crida: Visca Catalunya!

LL. C.

Manresa Juny 1912.

Pero quina maldat hi ha que no la fassa un Príncep, si li passa pel magí que li convé ferla?

«Els Almogavers», per F. DE MONCADA.

Any 1623

«Expedició de Catalans y Aragonesos contra turcs y grecs».

Bibliogràfica

«La Música del meu Poble» es el títol d'un nou llibre degut a la ploma del mestre Espadaler, en el qual s'hi fa un detingut y conciensut estudi de la música popular, en els seus diferents aspectes.

Com en una elegant y familiar conversa l'autor hi va desgranant les belleses de la música popular, font inestroncable de inspiració en la qual deurien abeurarse tots els nostres músics, pera fer una música ben nostra, obra que fou degudament iniciada pel inmortal Clavé, demostrant al poble que tenía una música ben seva, senyalantlo l'autor com el primer músic que, ab tota propietat, pot dirse catalá.

La diversitat de les nostres cansons populars, li serveixen pera demostrar que posseím una gran riquesa musical, pera fer una música ben nostra; y senyalant l'exemple de varis mestres extrangers, especialment de Grieg, demostra que no la música per esser nacional, deixa d'esser universal.

Se queixa ab molt acert del criteri que avui sembla domini en la música, en que'ls compositors sols busquin l'admiració del públic, pel seu complicat treball, mes descuidin de l'emoció que deu haver de despertar tota obra d'art.

Un fort aire patriòtic respira tota la obra, especialment el capítol dedicat als himnes nacionals, himnes que creu tenen de sortir de l'ànima del poble perque demostrin la seva peculiar manera d'esser y no escullits per concursos ni fets d'encàrrec com ha succeit en alguns paissos.

Vegis com canta les excelencias del nostre himne nacional:

«...Catalunya, reivindicant la seva personalitat, ens ofereix un encoratjador espectacle en el fet d'escullir el seu himne nacional. En l'estat d'eterna protesta contra'ls polítics malbaratadors de la seva honra, contra'ls que l'oprimeixen atentant ignominiosament contra la seva llibertat, en fogosos esclats de vital entussiasme per la causa tres voltes santa, recorda els temps de les seves primeres revoltes, y al compás dels batecs del cor del poble, ab sòns nascuts del bleix de l'ànima nacional, llensa a l'espai un bèlic cant, el ressó del qual perdurará per tots els sigles, perque porta el sagell de la peculiar manera d'esser del poble que l'entona, de la seva propia naturalesa, de la seva personalitat històrica».

També les costums del poble hi són reproduides ab forsa exactitut. La Sardana, les Cara-

melles, la Festa Major, serveixen al autor pera evocar pàgines plenes de llum, glosant la poesía que respiren aquestes festes, mes planyentse de lo foraster que s'hi anat introduint y qu'ho havèm acceptat sens preocuparnos de si responia o no a les nostres necessitats, menassant destruir tot lo típic qu'encara ens resta.

Referintse a les festes majors, diu:

«Se comensa demanant al poble que's diverteixi y se'l crida en un llenguatge que no es el seu; se l'invita a que s'expansioni, y a tal objecte se li ofereixen ballades en les quals no pot entrarhi la seva ànima; se'l convida al goig del riure ab lo que ell sols pot ferhi ganyotes de clown...»

Molts més bells conceptes impossible de fer cabre en una senzilla nota bibliogràfica compta la obra del mestre Espadaler, resultant un llibre interessantíssim, no sols pels inteligents, sino pel poble en general, en el qual s'hi troben molts acertats camins, que de seguirlos demostrarìem posseir una veritable conciencia nacional avui tant decaiguda.

C. BATLLE.

Retornèm als bells temps

Ab tot y mos anhels d'aportar uns grans mes al camp ont vostre estol, afí a mos sentiments, lluita pel mateix ideal de Patria, feia temps ma humil ploma restava oblidada com llansa sens gloria.

Si be plaenta es a l'esperit la febre del produir, deu la nostra ment regularla, y molt quan les dots pera la producció són escasses.

Mes també, de temps en temps, quan amarat el cor d'un sà y fervent amor a la Patria, en fèm particeps a d'altres, poden esser útils les guspires que als vents de publicació 's llensen, pera que'ls cors que sentin aqueix amor, o els que sentintlo l'haguessin enfeblit, se sadollin de nova fè fitant l'esguart ansiós y amorós alhora en els pervenirs, que ab l'esfors de tots, farèm venturosos pera nostra mare Catalunya.

Jo he vistes, en aquest temps de muda contemplació, passar sota mos ulls campanyes de dretes y esquerres, malbaratant el temps en tant inútils com intestines lluites. Y l'opressor creixía al mateix calor de les disputes.

Volíen una y altra l'hegemonía que no existeix, o no deuría existir en l'unitat d'un sentiment, el de deslliurar la Patria.

Tiren d'una cadena, que tots dos volen trencar quan millor sería que's posessin a la feina.

He vist perdres la bellesa y forsa del sentiment, el nostre gest impulsiu de revolta, els uns convertintlo en afemellada caricia aminorant primer, perdent després del tot, l'esclat patriòtic pera unes conveniencies gens convenients a la Patria. La realitat demostra que'ls vinclaments, les claudicacions, l'ofegar el crit estrident d'una ànima sedenta d'una llibertat que als bons temps li prometeren, es d'homes impotents. El ser que demana lo qu'es seu, transigint y fent habilitats no logra res mes que humiliarse, donant, regoneixent superioritat en l'adversari. Potser esperen unes recompenses, encar que sigui a costa de la llibertat d'un poble.

Els altres s'han passat temps fent política, pidolant, no imposant com deuríen, l'entrada a partits espanyols mitjansant el regoneixement de la nostra nacionalitat, que regoneixen sols ab eufemismes, ab jocs de paraules que tant poden dir una cosa com un'altra. Aixís tots ens hem anat amansint a copia de possibilitats. La sòn en el camp d'hèroes lluitadors de les reivindicacions patries. Els llorers de passades gestes marcits. L'arbre de la Patria brotant sempre en espera d'un nou ressorgiment.

Ja ho veièu si n'hem perdut de temps y per què? Pera tornar als temps romàntics dels que mai havíem de separarnos.

Retrunyen en l'espai les estrofes de l'heroic cant dels «Segadors».

Retornèm als bells temps. Tots els pobles jamai han sigut tant grans com quan han tornat a renaixer.

Hem d'evolucionar? Es clar que sí, sempre; mes per l'amor a la Patria no deixèm de cantar, de fer versos, de viure en la bellesa, puig que qui no embelleix la Patria no l'estima, ni pot esser fort pera anar, per ella, amarat de fè en la lluita.

Que la vèu dels discursos no ofegui els cants de la Patria, que'ls programes de tots comensin com en els bells y florits temps: Volèm...

PERE RAMONEDA FERRER.

Manlleu Maig de 1912

L'Orfeó Catalá y la Orquesta Sinfónica de Madrid

Qüestió de patriotisme

L' Orfeó Catalá, nostra primera institució coral, ha anat a Madrid a donar a coneixer nostre Art Musical Popular y a mostrar els esforsos que l'han portat al primer terme, entre els Orfeons de tot el món; y ha obtingut un èxit tant sorollós com justificat.

Aquet èxit l'ha compartit l'Orfeó Catalá ab la Orquesta Sinfònica de Madrid, qui, ab la justesa y ab l'art que ja coneixèm ha executat conjuntament ab ells algunes obres ben dificultoses que han assolit una explèndida interpretació.

Ara bé: de aquets concerts sembla que n'ha sortit una idea que ja's propala per nostra Ciutat, la que de portarse a terme representaría una manca absoluta de patriotisme, sobretot interveninthi una Societat coral nascuda al caliu de l'amor a les coses de la Terra, d'una Societat que ha pogut aixecar un Temple a l'art perque se sabia que havía de dedicarlo a la Música Catalana, es a dir, a allò que constitueix l'ànima de nostre Poble.

Y aquesta idea que com dièm ja corre de boca en boca, es la qu'ens ha mogut a escriure el present article inspirat únicament en un esperit de patriotisme. Doncs sembla que hi ha el propòsit de visitar les grans ciutats de Europa, conjuntament, l'Orfeó Catalá y la Orquestra Sinfònica de Madrid, a la qual no regatejèm els mèrits de cap de les maneres, ni les alabances doncs ben merescudes les té per la seva obra artística.

Aquest fet en si, porta aparellada una manca absoluta de patriotisme, un oblit complert de les coses de nostra terra; es una confirmació més de que *sols trovèm bò lo de fora de casa sense preocuparnos ni gens ni mica de lo bò que posseim.*

La Orquestra Sinfònica de Barcelona no podría suplir a la de Madrid?

Ja sabèm desd'are lo que se'ns retreurà: allò de que la nostra Sinfònica té una organisació diferenta de la de Madrid. S'ens dirà, que sense subvenció de cap mena els músics de la Orquestra Sinfònica de Barcelona no poden malgrat ells, dedicarshi exclusivament, resultant de aquesta manca de protecció una inferioritat que, però, no la ha privada de obtenir grans èxits ab l'Orfeó Catalá, sobretot en les darreres memorable audicions Bach.

No podríen, doncs, tots aquells qui senten devoció per la bella música y quina posició social els hi permet, formar una Societat pera subvencionar a la Orquestra Sinfònica de Barcelona?

Aquesta sería senzillament obra de Cultura y de Patriotisme y's conseguiría que l'Orfeó Catalá no 's *vegés obligat* a cercar elements acompanyants fora de Catalunya.

Llavors quan l'Orfeó Catalá realisés alguna de aquestes excursions que tant l'omplen de gloria, se podría dir que va únicament a mostrar la obra de Catalunya, de la Catalunya qui sab treballar y també sab entregarse a la delectació de la bella música.

Mentres això no sia, mentres la nostra gent adinerada romangui indiferent a n'aquesta qüestió, que de resoldres favorablement ens posaría a gran alsària, els èxits de l'Orfeó Catalá no seràn purament de Catalunya; caldrà reconeixer que una part correspòn necessaria y justament per dret a la Orquesta Sinfònica de Madrid perqué la de Barcelona no s'hi ha pogut igualar per la manca de patriotisme de la nostra gent.

RAMON CUSPINERA.

Cròniques d'Art

Fayans Catalá—Salons Reig

EXPOSICIÓ ISIDRE NONELL

Aquests dos establiments han guarnit alhora llurs parets ab les obres del plorat artista. En el primer hi consten les pintures al oli, en l'altre solzament els dibuixos. Sens desmereixer aquelles y en igualtat de condicions artístiques, donaríem, no obtant, la preferencia a la colecció de dibuixos, ja que es allí ont hi bat ab mes forsa la original potencialitat d'En Nonell y ont pot admirarshi al ensemps la idea mare de l'obra que covava l'artista en son creixent desenrotllo.

No hi fa res que'ls senyors que van a can Reig, per exemple, s'entretinguin encuriosits delectantse devant la exposició de flors allí instalada, y no s'en moguin. Lo que causa fonda pena es veure aital gentada que en apariencia al menys, sembla interessarse per les rioleres flors de jardí, no s'endinzi per les sales interiors a esguardarne d'altres, senzilles y modestes, humils y sense flaire, pero impregnades d'un tal

sentiment, que arriba fins al reconet mes amagat de l'ànima.

Son les flors del Calvari, caigudes al mitg del fang, colltortes y marcides, qu'En Nonell anava arreplegant pietosament d'açi y d'allá pera aplegarles barbotejant d'amor entre els plecs grogencs de son llibre d'hores...

Que'n son de punxantes les espines de les flors d'En Nonell! Son punxantes fins a sagnar a una societat qualsevulga nomenada regularisadora, que arribés a adonarsen ben serenament dels paorosos conflictes socials que enclouen els desnivells humans.

Benhaja els artistes generosos de cor qual missió principalíssima s'ha esmersat en profit de sos consemblants, per medi del fervent apostolat dels convensuts!

Benhaja els pintors com en Nonell que al engrapar les eines del treball ha estat pera dir quelcom de nou, sens preocuparse poc ni gaire de les corrents afemellades de son temps, qual únic desitj de gloria consisteix en servirse dels pinzells que's mouen als dits com a fi, mentres ell els enmenava resolut com a medi, vers la concepció de les idees altruistes que giravoltaven en son cervell.

* * *

Al Saló Parés hi ha hagut aquests darrers dies una exposició de les obres d'en Sardá, un altre malaguanyat artista desaparescut en plena producció, a qui 'ls seus amics y admiradors, han organisada en justa recordansa.

Aquestes obres tindríen un major interés a no ser per l'artificiosa y freda influencia académica que adoleixen, defecte capdal que ha corsecat en flor tantes y tantes esperances de la nostra jovenalla qu'estudía.

No era en Sardá cap artista de volada com feu concebre en sos comensos, pero sí un excelent pintor y dibuixant quals composicions, pel cert lo mes notable de sa carrera artística, hi brollava sempre un profón sentiment innat, un frescal amor a la Terra.

JAUME ANDREU.

Nota d'Administració

De diferents abonats a la nostra Revista, havèm rebut noticia d'extravío de qualque número de la mateixa. En conseqüencia preguèm als perjudicats se serveixin indicarnos els números no rebuts pera enviarloshi tot-seguit y al ensemps poguer nosaltres formular la corresponent protesta a l'administració de correus.

UNIO CATALANISTA

Secció oficial

PERA LA PROPERA ASSAMBLEA

Continuan rebentse entussiástiques adhesions de fora y dintre de Catalunya. Les darrerament rebudes son:

De l'Orfeó Catalá de Manila:

«El Concell Directiu d'aquest Orfeó, enterat de vostra benvolguda y atenta comunicació acordá en sessió celebrada el 25 d'aquest mes nomenar delegat seu pera l'Assamblea Nacionalista que se celebrará a Tarragona, an en Josep M.ª Folch y Torres, pregantvos qu'en cas de que aquest senyor no pogués assistir tinguèu la bondat de nomenarne un altre vos mateix.

Donantvos grans mercès per vostra finesa a l'invitar an aquest Orfeó y desitjant un èxit complert a l'Assamblea, no ja tan sols pel bon nom de la Unió Catalanista, sino també pera la recatalanisació de nostra benvolguda Catalunya, se despedeixen de vos donantvos ferma encaixada de germanor.—El president, Carles Valls. —El secretari, R. Canamus.

Manila 28 d'abril de 1912.

Senyor president de la Unió Catalanista.

De la «Jove Catalunya» de Barcelona:

Sr. President de la Unió Catalanista.

«Molt distingit senyor nostre:

Aquesta entitat, recentment vinguda a la lluita, composta d'elements catalanistes de totes tendencies polítiques y religioses, als qui anima sols l'ideal de llibertat de la Patria, en Junta Directiva celebrada avui, día de la data, ha acordat per unanimitat adherirse a l'Assamblea Nacionalista que organisada per aquesta benemèrita Unió Catalanista deurà celebrarse a Tarragona.

Essent l'objecte de la convocatoria de la Assamblea reunir les tendencies catalanistes per la realització d'una acció catalanitzadora conjunta dintre de nostra Patria havèm cregut no tenía que mancarvos l'adhessió d'aquesta novella «Jove Catalunya» al que l'aludit objecte es un dels que motivaren sa fundació.

Deu vos guardi molts anys pel bé de Catalunya.

Barcelona, 18 maig de 1912—El President, Joan M. Guasch. El Secretari, Enric Panadés.»

GARBELLANT

A Villarreal ha ocorregut l'incendi d'un cinematògraf, aont tràgicament han mort mes de seixanta persones, resultant innombrables els ferits.

El sinistre accident ha tingut lloc a causa de que'l local no reunía les condicions que prescriu la llei.

La primera mida condemnatoria que s' ha imposat, ha sigut l'empresonament del propietari del cinematògraf.

El governador civil de Castelló y l'alcalde de Villarreal—que devíen haver autorisat el permís o enterarse de l'ilegal funcionament de l'espectacle—veritables responsables de la catàstrofe, *encara*—que sapiguèm—no han sigut empresonats.

≋

Els senyors del Círcol del Liceu han celebrat una festa pera ausili dels ferits espanyols de la guerra del Rif.

Uns rifenys han vingut, contractats, pera esser un número del programa de la festa.

Quin espectacle! Una colla de gent, venuda, venint a un territori legalment enemic pera procurar socors als qui lluiten contra la seva Patria.

Els de l'Orfeó Catalá deuen trobar que això està bé, n'obstant.

≋

El Liberal de Madrid, diu que «Els Segadors» ja han quedat arreconats a l'arxiu de la música històrica.

El Imparcial, fa uns quants mesos, donava la nova de la mort del catalanisme; y l'endemà, sortint del miting contra el decret de centralisació de Notaríes, el catalanisme tornava a manifestarse estrident y viu.

Avui, *El Liberal* canta les absoltes als «Segadors» quan aquests tornen a ressonar, agressius, pels carrers de Barcelona.

Tot fent el nostre camí, esperèm que un dia o altre, els diaris de Madrit donguin compte de la desaparició del separatisme.

≋

Un diari local—un dels mes acerrims conservadors del *honor nacional*—*El Liberal*—publica unes ratlles—poques—titulades *Pobre España* y referents al cas d'un minyó entrat en quinta y que no pesa mes que 16 kilos.

Y afegeix *El Liberal* com a comentari:

«*España es un pueblo pobre y hambriento, que no come lo suficiente; pero al que se le exige, sin embargo, un enorme tributo de hombres sanos, vigorosos y fuertes, que responda á la guerra perpetua del Rif.*»

Ja te raó *El Liberal: Pobre España.*

≋

El general Weyler, demanant el seu parer sobre'l progecte de Mancomunitats, ha dit que desconeixía'l progecte, però que no està conforme ab el que significa mancomunitat.

An aquest efecte recordava les reformes que va preparar en Maura per l'autonomía de Cuba, y que, segons ell, donaren per resultat la independencia.

El senyor Weyler, doncs, se veu que ha vingut a la capitanía general de Catalunya, a fer la segona part de «*su mando en Cuba*».

≋

El director d'*El Diluvio* ens ha descobert. O sino llegeixin:

«*Nosotros afirmamos,* —diu el Colom del catalanisme—*á fin de que nadie se llame á engaño, que muchos nacionalistas de nuestra tierra son, por inconsciencia ó por imprevisión lamentable, dándose ó sin darse cuenta, separatistas*».

Afirma tu, afirma el, etc., etc.

≋

El senyor Giner de los Rios, en el Congrés espanyol ha denunciat que les sales de joc de Barcelona són custodiades per parelles del cos de seguretat.

El senyor Portela, que al rebre aquesta noticia se trobava a La Rabassada, s'ha apressat a rectificarla.

≋

El senyor Canalejas ha adressat una circular a tots els governadors de provincia, fentloshi avinent la terminant prohibició del joc.

Son tan decidits els propòsits del govern, d'empendre una campanya moralisadora, que fins se diu que, per la vergonyosa fraudulencia qu'enclou, se privará el funcionament de la *Lotería Nacional.*

≋

En Lerroux, parlant també del progecte de Mancomunitats, ha dit que si s'hagués presentat al Congrés, el de les *pecadores* mans de les diputacions catalanes, ell l'hauría combatut.

Doncs ja ho veu el senyor Lerroux; nosaltres menyspreuèm el progecte presentat pel govern, precisament per això; perque no es *pecador.*

NOVES

Ha entrat a formar part d'aquesta Redacció el fervent catalanista En Joan Jaumandreu.

Al venir l'amic Jaumandreu, a relligar mes intimament el seu fort esperit ab el nostre—que ab tota l'ardorositat de l'ànima procurèm infondre an aquestes planes—rebi l'efusiva y encoratjadora benvinguda dels qui essent ja els seus amics, senten, ab aquest motiu, arrelar mes fondament la seva amistat.

* * *

Ab el present número oferím als nostres llegidors, la vibranta y patriòtica fulla que ab ocasió de la remembransa del Corpus de Sang, ha editat la infadigable «Associació Nacionalista Catalana», popularisant y recordant *el perque d'«Els Segadors»*

* * *

Per l'Ensenyansa Catalana.—La nova entitat «Jova Catalunya» ha tingut una iniciativa mereixedora dels mes sincers elogis.

Está organisant, pera la segona quinzena de Juny, un grandiós festival sportiu en el que hi pendrán part tots els primers equips de fcot-ball de la nostra ciutat, disputantse una copa d'argent creada ab el nom de «Copa Jova Catalunya». El producte de la festa, será destinat a les Escoles que sosté l'«Associació Protectora de l'Ensenyansa Catalana».

Lloable es, doncs, l'hermós progecte de «Jova Catalunya»; que en el seu primer acte públic, ha volgut rendir tribut a les Escoles Catalanes, reconeixent en elles, la institució fonamental de la nova Catalunya per la qual lluitèm els catalanistes.

* * *

Els dies 29 y 30 del mes actual, tindrá lloc a Terrassa el tercer congrés esperantista catalá organisat per «Kataluna Esperantista Federacio».

Además de les tasques del congrés s'hi celebrarán els Jocs Florals esperantistes (Any 2.on) pera 'ls quals han sigut rebudes fins a 123 composicions.

* * *

Entre els nacionalistes vascs s'han posat en circulació uns paquetets de sucre pera el café embolicats ab cobertes nacionalistes, que dintre porten cansóns euzkares.

«S'ha de fer Patria en tot—diu el periódic «Bizkaitarra», parlantne—fins en lo mes futil y minso, y saturar d'Euzkadi an els nostres compatriotes».

* * *

Entre 'ls catalans residents a Lima (Perú) s'están portant a cap els treballs preparatoris pera constituir en aquella capital un «Casal Catalá».

Patrocina la idea nostre volgut amic y ferm catalanista en Ll. G. Fábrega y Amat, qui ens comunica que'l primer acte del «Casal» consistirá en issar la bandera de Catalunya en son hostatge.

El «Casal» estará adherit a la nostra «Unió Catalanista».

* * *

El «Foment Autonomista Catalá» y l'Escola Catalana «Mossén Cinto» han traslladat son domicili social al Passeig de Sant Joan, 85, baixos, en un esplèndit local, capás pera un gran nombre d'alumnes y apropiat pera desenrotllar en ell totes les funcions d'avèns moral que enclou aquella patriòtica Escola.

* * *

Pera aquest mes de Juny s'anuncia 'l segón Congrés excursionista catalá, organisat per la Junta nomenada en el passat Congrès, que tingué lloc a Lleida, la que crida a colaborarhi totes les entitats excursionistes de Catalunya.

* * *

Dels exilats de Calella.—Degut a una equivocació, consignavem en un dels nostres darrers números, que feia *dos anys* que aquests joves sofrien les penalitats de l'exil forsós, fentne ja *quatre* que resten allunyats de sa vila nadiua.

Ara, un d'ells, l'Amadeu Comas, ha celebrat el seu enllás, ab una gentilíssima donzella de sa vila, en la catalana terra de Perpinyá, aont se clourá l'epílec amorós d'un company perseguit. Que ab el nou estat, li siga lleu l'allunyament de la Patria.

UN VIATGE A LIMA

(Continuació)

A bordo també hi ha hagut mercat de tabac y mistos, expedintsen centenars de lliures, puig té fama de ser molt bo y de paladar delicat. Els purus son molt més íd. que'ls de la Tabacalera, y sobretot més barats, doncs per cinc y deu cèntims ens podèm fumar y saborejar els mateixos que, espanyols, se paguen a noranta cèntims. Son suaus y exciten a que se'ls torni cendra. També's compren xals, y altres objectes de sedería, baratíssims, y les senyores s'han donat cura de fer provisió, ans d'arribar als ports americans, aont el mercat d'aquestos objectes està a preus elevadíssims, en comparació ab els que aquí's poden adquirir.

A les 3 y minuts hem sortit, disposats a passar 10 díes de constant navegació, fins que arribèm a Port-Ric.

Al passejarnos pels carrers de Santa Creu de Les Palmes y Tenerife, ens ha cridat sobremanera la atenció veure les dònes ab sos devantals y sombreros petits, d'ales estretes, reduides, y ab ses mirades d'estranyesa quan ens miraven a nosaltres, llensant unes rialletes de mofa, poc dissimulades, mentres a nosaltres ens escapava 'l riure al ensemps.

Día 20.—Després de fer ja algunes hores que'ns trobèm en plena mar, veient tant sols cel y aigua, si no fos pera dir que'l sol pica y'l mar segueix quiet pera no perdre la costum, rès podría anotar que pogués cridar l'atenció, puig en tot el día no's veu rès de nou, el barco va brandant pera marejarnos, puig es molt ballarí, y en un tot resulta monòton fins al extrem, a no ser que'l passatje procura divertirse de la manera que pot, contant histories y contes de fades. Y allà anem caminant com una *Arca de Noé,* puig s'hi troben entre nosaltres multitut d'animals de diverses especies, abundant els canaris autèntics que'ns donen esplai ab sos refils celestials. Avui ja no'ns seguía cap gavina. Per fi totes ens han deixat.

Día 21.—Comenso la crònica d'avui anotant l'excès de calor que anèm sentint, en profit de la mandra que s'arrapa en nosaltres cada cop més. Els catalans, que som en nombre regular, y que no oblidem jamai a Catalunya, entonem sovint les patriòtiques estrofes de «Els Segadors», que no entenen els demés, ja que tant castellans com andalusos, cubans, etc., que ab nosaltres venen, no entenen ni papa de lo que dièm, y fins a algún d'ells els crida l'atenció de tal manera, que'ns miren ab certa estranyesa pera no entendre rès de lo que dièm. A nosaltres ens fa gracia, y quan volèm *campanearnos* un xic, ens expansionèm parlant nostra sempre volguda llengua, ab estupefacció dels *hidalgos* que'ns escolten. Dec senyalar, ab tot, que molts son trempats, particularment un *jerezano* anomenat *Mateo,* que *se las trae consigo de veras* ab ses piruetes y riallades a boca plena. El «Legazpi» sembla una gran familia cosmopolita, puig en ell s'hi troben gent de totes les regions y nacionalitats: americans, anglesos, francesos, indis, y fins varis d'origen alarb. Ens anèm acostumant tant a la vida marítima que la major part no'ns adonèm pas del brandeig del vapor, no obstant y son brandeig seguit, constant.

Día 22.—Portèm una diferencia de més de cent minuts ab Barcelona, puig mentres que'l meu rellotge senyala aprop de les 11, l'hora oficial d'abordo son les 9 y minuts, y clar, els quins per curiositat conservèm l'hora del punt de sortida, anèm caminant sense sèbre mai la hora fixa quina es. Avui el cel està enterbolit y la calor no apreta, però això no vol dir que sigui gens molest el buf lleuger que's nota per la part de proa.

Día 23.—Avui, no tenintne prou ab tants díes de cel y aigua, els núvols ens han obsequiat ab una pluja tan forta que'ns ha obligat a refugiarnos sota 'ls toldos de popa, ja que pels punts descoberts era impossible poguershi estar sense mullarse. Els nuvolots negres amenassaven ja desde 'l matí extranya pluja, y era d'una visió fantàstica veure les bombolles aixecantse y removentse per entre mitj de les ones creixentes que venían donantnos els seus esquitxos. Sembla que'n tindrèm per estona.

Avui s'están fent assatjos pera un festival que's realisarà en la vigilia de Nadal, parodiant l'acció que's desenrotlla en *El viaje de la vida,* y en el que la simpàtica Pilar Martí ens mostrava les seves gracias habituals. Fins perque no hi falti res, ve ab nosaltres el Bisbe de Canaries, sols que aquest no podrá predicar a la Pilareta.

Veurèm com será la festa. Si resulta cursi, com suposo, prometo no parlarne als meus llegidors.

LLUIS G. FÁBREGA Y AMAT

(Continuará).

Imp. CATALONIA.—Montesión, 23.—Teléfon 1748